

บทที่ ๑

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ในกระบวนการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นจะประกอบไปด้วยสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญอยู่หลายสถาบัน อาทิเช่น รัฐธรรมนูญ, รัฐบาล, รัฐสภา, พรรคการเมือง, การเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งภายในกระบวนการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยดังกล่าวนี้สถาบันเหล่านี้จะมีการดำเนินกิจกรรมไปด้วยกันเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายในทางการเมืองการปกครองของสังคมประชาธิปไตยแต่ละแห่ง สถาบันทางการเมืองเหล่านี้จึงมีความสำคัญต่อกันและต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยด้วยกันทั้งสิ้น

"พรรคการเมือง" (political party) ในฐานะที่เป็นสถาบันทางการเมืองอย่างหนึ่งก็มีความสำคัญต่อกระบวนการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยไม่ไค้ยิ่งหย่อนไปกว่าสถาบันทางการเมืองอื่นๆเลยจนกระทั่งมีนักวิชาการหลายท่านกล่าวว่า พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญ มีความจำเป็นและจะขาดเสียมิไค้สำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย * และอาจถือ

---

* ชจักษณ์ มุขพันธ์, การเมืองและพรรคการเมืองไทยนับตั้งแต่ยุคแรกถึงปัจจุบัน (พระนคร: โอเคียนสโตร์, ๒๕๑๑) หน้า ๒๒. ; สมบูรณ์ สุขสำราญ, "พรรคการเมือง," การเมืองสำหรับประชาชน ๗ (๒๕๑๗) หน้า ๒-๓. และ อภิพวง จรุงพร, "ความไม่มั่นคงของพรรคการเมืองไทย," ใน สัจธรรมการเมือง. รัยอนันต์ สมุทวณิช และคณะ บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔) หน้า ๑๗๕.

เป็นเสมือนสัญลักษณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยก็ได้^๒ เพราะประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทุกแห่งจะมีพรรคการเมืองดำรงอยู่เสมอโดยไม่สำคัญว่าประเทศนั้นจะมีหรือไม่มีกฎหมายพรรคการเมืองก็ตามที่

การที่เราให้ความสำคัญแก่พรรคการเมืองว่าเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่งคือระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากแนวความคิดทางรัฐศาสตร์ที่ว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นถือว่าอำนาจในทางการเมืองการปกครองเป็นของประชาชนจึงต้องให้ออกาสแก่บุคคลทุกคนในการปกครองตนเอง แต่เนื่องมาจากสภาพในปัจจุบันนั้นเป็นไปได้ที่จะให้ประชาชนทุกคนได้ใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครองได้โดยตรงนอกเสียจากว่ารัฐนั้นจะมีอาณาเขตเล็กๆไม่ใหญ่โต ทั้งนี้จึงต้องให้มีการคัดเลือกตัวแทนเข้าไปดำเนินการในทางนิติบัญญัติ และการบริหารประเทศแทนโดยยึดหลักของเสรีภาพและความเสมอภาคเอาไว้ อันเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้มีการต่อสู้แข่งขันในทางการเมืองระหว่างบุคคลต่างๆในการเข้ารับการคัดเลือกจากบุคคลต่างๆนั่นเอง แต่การที่จะปล่อยให้ประชาชนเลือกตั้งผู้แทนของตนแล้วถือว่าประชาชนจะนิยมผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดนั้นย่อมจะไม่เป็นผลดี การรวมกันเป็นกลุ่มทางการเมืองที่มีความเห็นคล้ายคลึงกันในพื้นฐานทางความคิดทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเป็นแกนกลางจึงกลายเป็นเรื่องจำเป็น กลุ่มทางการเมืองทั้งกล่าวนี้เองที่เราเรียกว่า พรรคการเมือง พรรคการเมืองจะเข้าร่วมในการแข่งขันทางการเมืองโดยการส่งบุคคลเข้าไปรับการเลือกตั้งจากประชาชนเพื่อการครองผลประโยชน์ ความต้องการหรือ เจตน์จำนงต่างๆตามที่พรรคการเมืองนั้นยึดถืออยู่ และหากว่าพรรคการเมืองใดได้รับการเลือกตั้งเข้าไปเป็นจำนวนมากพรรคการเมืองนั้นก็จะได้รับสิทธิในการจัดตั้งรัฐบาลเพื่อทำการบริหารและปกครองประเทศ หรือ หากมิได้รับการเลือกตั้งเข้าไป

^๒ ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, "พรรคการเมือง," ใน พัฒนาการเมืองการปกครอง - ประเด็น นันทิยะกุล บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสารมวลชน จำกัด, ๒๕๒๕) หน้า ๑๖๑

เป็นจำนวนมากพอที่จะจัดตั้งรัฐบาลได้ พรรคการเมืองนั้นก็จะไปทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้าน คอยควบคุมการดำเนินงานของรัฐบาลเพื่อการรักษาลประโยชน์ของคนส่วนน้อย

ส่วนใหญ่แล้วในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มั่นคงส่วน หนึ่งเกิดมาจากการที่ประเทศเหล่านั้นมีระบบพรรคการเมืองที่มีความเข้มแข็ง และ เป็นสถาบันหลักในการปกครองประเทศดังที่เราจะเห็นได้จากประเทศในแถบยุโรป ตะวันตกและสหรัฐอเมริกาเป็นตัวอย่าง เพราะว่าความแข็งแกร่งของระบบพรรค การเมืองจะสะท้อนไปถึงความแข็งแกร่งทางด้านการเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วย^๓ หรืออาจจะกล่าวได้ว่า ความเข้มแข็งหรือความอ่อนแอของพรรคการเมืองในแต่ละ ประเทศนั้นมีความหมายต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศนั้นมาก

สำหรับประเทศไทยเรานับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นารปกครองในระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ มา จนถึงปัจจุบันเป็นเวลาานกว่า ๕๐ ปีแล้วที่มีความพยายามจะสร้างประชาธิปไตยให้ มีความมั่นคงขึ้นมา แต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏคือประเทศไทยเรายังไม่มีระบอบการปกครอง แบบประชาธิปไตยที่มั่นคงขึ้นมาได้เลย ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะว่าพรรคการเมืองใน บ้านเรานั้นยังไม่ได้เป็นที่ยอมรับและยังไม่สามารถพัฒนาให้เป็นสถาบันทางการเมืองที่ เป็นหลักต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้นั่นเอง ซึ่งสาเหตุที่สำคัญประการ หนึ่งที่ทำให้พรรคการเมืองไทยขาดความเข้มแข็งและขาดความมั่นคงนั้นก็คือ สาเหตุ มาจากปัญหาความแตกแยกภายในพรรคการเมืองไทย

ความแตกแยกภายในพรรคการเมืองนั้นคือสภาพการณ์ที่สมาชิกในพรรคการเมือง เกี่ยวกันขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยมีการแบ่งแยกกันออกเป็นกลุ่มๆ และมีความ ชักแย้งระหว่างกันอย่างต่อเนื่องจนทำให้มองเห็นว่าพรรคการเมืองนั้นไม่มีเอกภาพและ

---

^๓บรีชา หงษ์ไกรเลิศ, พรรคการเมืองและปัญหาพรรคการเมืองไทย (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔), หน้า ๔๔.

ความสามัคคีกันอย่างที่พรรคการเมืองควรจะเป็น ซึ่งสภาพเช่นนี้เป็นที่ปรากฏอยู่เสมอ ในช่วงเวลาของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยไทย นับตั้งแต่ความแตกแยกภายในคณะราษฎรซึ่งถือกันว่าเป็นพรรคการเมืองพรรคแรกสุดของประเทศไทย^๕ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคเสรีมนังคศิลา พรรคสหประชาไทย เรื่อยมาจนถึงความแตกแยกของพรรคประชาธิปัตย์ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ พรรคกิจสังคมและพรรคชาติไทย ในปัจจุบัน จนแทบจะกล่าวได้ว่าพรรคการเมืองไทยแทบทุกพรรคต่างก็เคยประสบกับสภาพความแตกแยกภายในพรรคมาด้วยกันหมดทั้งสิ้น และผลของความแตกแยกภายในพรรคนั้นก็มีส่วนทำให้พรรคการเมืองไทยต้องประสบกับความอ่อนแอเป็นอย่างมากทีเดียว

อย่างไรก็ตามแม้ว่าความแตกแยกภายในพรรคการเมืองนั้นส่วนหนึ่งจะเป็นสาเหตุทำให้พรรคการเมืองต้องอ่อนแอลง แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันมาก่อนที่พรรคการเมืองในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มั่นคงแล้วจะพัฒนาจนกลายมาเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความเข้มแข็งอย่างสมบูรณ์ไ้กัน พรรคการเมืองในประเทศเหล่านั้นก็ล้วนแต่เคยผ่านขั้นตอน (stage) ของความแตกแยกภายในพรรคมาแล้วไม่ว่าจะเป็นพรรคการเมืองในสหรัฐอเมริกา, อังกฤษ, ฝรั่งเศส, ญี่ปุ่น, ออสเตรเลีย ฯลฯ

ทว่าความสำคัญของปัญหาความแตกแยกภายในพรรคการเมืองในฐานะที่เป็นสาเหตุหนึ่งของความอ่อนแอของพรรคการเมืองและในฐานะที่เป็นขั้นตอนหนึ่งของพัฒนาการของพรรคการเมืองจึงทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาเพื่อแสวงหาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความแตกแยกภายในพรรคการเมืองไทย โดยมีประเด็นอยู่ที่อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้พรรคการเมืองไทยต้องเกิดความแตกแยกขึ้นมา ?

^๕ กระทบด ทองธรรมชาติ, รัฐสภาในระบบการปกครองของไทย (พระนคร; โรงพิมพ์สมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔), หน้า ๑๗-๑๘.

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของเรื่องความแตกแยกภายในพรรคการเมืองไทย ในการวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่สำคัญคือ

- ๑. เพื่อที่จะทราบถึงสาเหตุที่ทำให้พรรคการเมืองไทยเกิดความแตกแยกขึ้นมา โดยจะพิจารณาถึงปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดความแตกแยกขึ้นมา
- ๒. เพื่อที่จะดูว่าความแตกแยกภายในพรรคการเมืองไทยนั้นจะเป็นขั้นตอนหนึ่งในการทำให้พรรคการเมืองไทยมีความเป็นปึกแผ่นเข้มแข็งมากขึ้นหรือไม่
- ๓. เพื่อที่จะนำไปสู่การสร้างข้อสรุปทั่วไปเกี่ยวกับความแตกแยกภายในพรรคการเมืองไทยอันจะเป็นการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมืองไทยต่อไป

สมมุติฐานในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมุติฐานเกี่ยวกับความแตกแยกภายในพรรคการเมืองไทยไว้ดังนี้

- ๑. ความแตกแยกภายในพรรคการเมืองไทยมีสาเหตุมาจากปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรงระหว่างสมาชิกหรือกลุ่มสมาชิกภายในพรรคการเมืองเดียวกันเป็นสำคัญ
- ๒. ความขัดแย้งที่จะนำไปสู่ความแตกแยกภายในพรรคการเมืองมักจะมีมาจากความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกพรรคเป็นสำคัญ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้จะเป็นการวิจัยในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive and analytical method) ทั้งนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเป็นไปในรูปของการวิจัยในเชิงเอกสาร (documentary research) เป็นหลัก โดยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร บทความ หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ วิทยานิพนธ์ ฯลฯ นำมาวิเคราะห์ร่วมกัน

ขอบเขตในการวิจัย

เนื่องจากความแตกแยกภายในพรรคการเมืองนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับพรรคการเมืองไทยแทบจะทุกพรรค ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะทำการศึกษาถึงประเด็นความแตกแยกภายในพรรคการเมืองใดทุกพรรค และแม้แต่ในพรรคเดียวกันบางทีก็เกิดการแตกแยกหลายครั้ง ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาพรรคการเมืองเพียงบางพรรค ซึ่งในที่สุดผู้วิจัยก็ได้เลือกเอาความแตกแยกภายในพรรคประชาธิปัตย์ พรรคกิจสังคม และพรรคชาติไทย ในช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๒๕ มาทำการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบด้วยเล็งเห็นว่านับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน พรรคการเมืองทั้ง ๓ พรรคนี้ได้มีบทบาทในทางการเมืองไทยมาอย่างต่อเนื่อง มิได้มีการล้มเลิกไปเหมือนกับพรรคการเมืองอื่นๆที่เกิดขึ้นมาในช่วงเวลาเดียวกัน และพรรคการเมืองทั้ง ๓ พรรคนี้ก็ได้ชื่อว่าเป็นพรรคการเมืองที่ใหญ่ที่สุดในบรรดาพรรคการเมืองไทยทั้งหลายในปัจจุบัน ทั้งนี้เห็นได้จากในการเลือกตั้งแต่ละครั้งนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นต้นมา คือ การเลือกตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๑๔, ๒๕๑๕, ๒๕๒๒, ๒๕๒๖ และ ๒๕๒๙ ในการเลือกตั้ง ๔ ครั้งหลังสุดนี้ พรรคการเมืองทั้ง ๓ นี้ล้วนแต่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นลำดับที่ ๑-๓ ทุกครั้งและทั้งพรรคประชาธิปัตย์ พรรคกิจสังคม และพรรคชาติไทย ต่างก็ล้วนแต่ประสบกับปัญหาความแตกแยกภายในพรรคที่รุนแรงมาแล้วด้วยกันทั้งสิ้น และความแตกแยกของพรรคการเมืองทั้ง ๓ นี้ก็มีผลกระทบต่อระบบพรรคการเมืองและการเมืองไทยมากทีเดียว ดังนั้นในการวิจัยนี้จึงกำหนดขอบเขตในการศึกษาโดยสรุปคือ จะทำการศึกษาเปรียบเทียบความแตกแยกภายในพรรคประชาธิปัตย์ พรรคกิจสังคม และพรรคชาติไทย ในช่วงเวลา ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๒๕ เท่านั้น โดยพรรคประชาธิปัตย์จะศึกษาเหตุการณ์ความแตกแยกในปี พ.ศ. ๒๕๑๔-๕ และพรรคกิจสังคมจะศึกษาเหตุการณ์ความแตกแยกในปี พ.ศ.๒๕๒๖-๕ และพรรคชาติไทยจะศึกษาเหตุการณ์ความแตกแยกในปี พ.ศ.๒๕๒๖-๒๕๒๙ ซึ่งเป็นช่วงเวลาของแต่ละพรรคประสบกับปัญหาความแตกแยกภายในพรรคที่รุนแรง

สำหรับขอบเขตในการวิเคราะห์นั้น ในการศึกษานี้จะได้ทำการวิเคราะห์อยู่แต่ในบริบทของพรรคการเมืองแต่ละพรรคเท่านั้นโดยจะไม่ล่วงออกไปถึงระบบการเมืองไทยทั้งหมด ทั้งนี้เพราะการศึกษานี้ต้องการจะชี้ถึงประเด็นของความแตกแยกที่เกิดขึ้นและผลกระทบที่ตามมาที่มีต่อตัวพรรคการเมืองเท่านั้น

ตารางที่ ๑ เปรียบเทียบจำนวน สส. ของพรรคการเมือง ๕ ลำดับแรกในการเลือกตั้ง ๕ ครั้งที่ผ่านมา

ลำดับ	๒๕๑๔	๒๕๑๙	๒๕๒๒	๒๕๒๖	๒๕๒๙
๑.	ประชาธิปัตย์ ๗๒	ประชาธิปัตย์ ๑๑๔	กิจสังคม ๘๒	กิจสังคม ๙๒ (๑๐๑)	ประชาธิปัตย์ ๑๐๐
๒.	*กรรมสังคม ๔๕	ชาติไทย ๕๖	ชาติไทย ๓๘	ชาติไทย ๓๓ (๑๐๘)	ชาติไทย ๒๓
๓.	ชาติไทย ๒๘	กิจสังคม ๔๕	ประชาธิปัตย์ ๓๓	ประชาธิปัตย์ ๕๖ (๕๗)	กิจสังคม ๕๑
๔.	*เกษตรสังคม ๑๙	*กรรมสังคม ๒๘	พรรคไทย ๓๒	พรรคไทย ๓๖	สหประชาชาติไทย ๓๘
๕.	กิจสังคม ๑๔	*เกษตรสังคม ๙	*เสรีธรรม ๒๑	*สยามประชาธิปัตย์ ๑๘	พรรคไทย ๒๔

* ปัจจุบัน ไคคม เลิกไปแล้ว

๒. หลังการเลือกตั้งทั่วไทยของรัฐธรรมนูญให้ สส. สังกัดพรรคการเมือง

ทำให้จำนวน สส. ในแต่ละพรรคเปลี่ยนแปลงไปในวงเล็บ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยคาดว่าผลของการวิจัยนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปใช้อธิบายถึงปัญหาความแตกแยกภายในพรรคการเมืองไทยได้ว่าเป็นมาอย่างไร และยังจะช่วยให้เข้าใจถึงวิวัฒนาการของพรรคการเมืองไทยด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยคาดว่าผลจากการวิจัยนี้ยังจะเป็นการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพรรคการเมืองไทยในเชิงพฤติกรรมได้มากขึ้น และยังจะสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการค้นคว้าวิจัยในทางวิชาการต่อไปในอนาคตด้วย

การเสนอรายงานการวิจัย

ในการเสนอผลของการวิจัยนี้จะแบ่งออกเป็น ๘ บทด้วยกันคือ

บทที่ ๑ บทนำ เป็นการกล่าวถึงความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาในการวิจัย วัตถุประสงค์ สมมุติฐานในการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย ขอบเขตในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้จากการวิจัย และวิธีการเสนอรายงานวิจัย

บทที่ ๒ แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัย เป็นการกล่าวถึงขอบข่ายของแนวความคิดและทฤษฎีที่จะนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษา อันได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับพรรคการเมือง และแนวความคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง

บทที่ ๓ พรรคการเมืองไทย : พัฒนาการของความแตกแยก เป็นการกล่าวถึงวิวัฒนาการของพรรคการเมืองไทยในแง่ของความแตกแยกจากอดีตถึงปัจจุบัน

บทที่ ๔ การแบ่งเป็นกลุ่มภายในพรรคการเมือง เป็นการกล่าวถึงสภาพการณ์ภายในพรรคการเมืองทั้ง ๓ ก่อนจะเกิดการแตกแยกในเชิงพฤติกรรม

บทที่ ๕ ปัจจัยความขัดแย้งอันนำไปสู่ความแตกแยกภายในพรรคการเมือง เป็นการกล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งที่เป็นปัจจัยอันก่อให้เกิดความแตกแยกภายในพรรคการเมืองขึ้นมา

บทที่ ๖ ผลกระทบของความแตกแยกภายในพรรคการเมือง เป็นการกล่าวถึงผลที่คิดความมาจากปัญหาความแตกแยกภายในพรรคการเมืองแต่ละพรรคต่อพรรคการเมืองนั้นเอง และต่อระบบพรรคการเมือง

บทที่ ๘ บทสรุป เป็นการนำเอาผลจากการวิจัยมาสรุปหาข้อสรุปทั่วไป
เกี่ยวกับความแตกแยกภายในพรรคการเมืองไทย และสรุปผลวิจัยโดยรวมทั้งหมด

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ความแตกแยกภายในพรรคการเมือง หมายถึง สภาพการณ์ที่สมาชิกภายในพรรคการเมือง
เดียวกันขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีการแบ่งแยกกันออกเป็นกลุ่มๆ
และมีความขัดแย้งระหว่างกันอย่างค่อเนื่องจนทำให้มองเห็นว่าพรรคการเมือง
นั้นไม่มีเอกภาพ และขาดความสามัคคีคืออย่างที่พรรคการเมืองควรจะเป็น

ผลประโยชน์ หมายถึง อะไรก็ตามที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล, อะไรก็ตาม
ที่ช่วยให้ความต้องการของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้รับการตอบสนองหรือ เกิด
ความพึงพอใจขึ้นมา สำหรับผลประโยชน์ในทางการเมืองนั้นก็คืออะไรก็ตาม
ที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล, อะไรก็ตามที่ช่วยให้ความต้องการของ
บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้รับการตอบสนองหรือเกิดความพึงพอใจขึ้นมา ซึ่ง เป็น
ผลมาจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นๆ
ผลประโยชน์ในทางการเมืองที่สำคัญในการศึกษานี้ได้แก่ การได้เข้าร่วม เป็น
คณะรัฐบาล, ตำแหน่งทางการเมืองในระดับชาติ เช่น รัฐมนตรี, รัฐมนตรีช่วย,
เลขาธิการรัฐมนตรี, ผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรี และ ผู้บริหารรัฐวิสาหกิจ เป็น
ต้น และตำแหน่งทางการเมืองในระดับพรรค เช่น หัวหน้าพรรคการเมือง หรือ
เลขาธิการพรรค เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย